NORAKSTS
Lieta Nr.A420722310
A00689-12/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 1.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Lolita Andersone,

atklātā tiesas sēdē izskatīja *V.Š.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot *V.Š.* vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai atbildētāja) 2010.gada 12.jūlija lēmumu Nr.11/NA/8879 (turpmāk – Lēmums) atstāts spēkā VSAA Rīgas pilsētas Latgales nodaļas lēmums Nr.22188, ar kuru *V.Š.* (turpmāk – pieteicēja) atteikts piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[1.1] Lai personai rastos tiesības uz vecuma pensiju saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu, viens no nosacījumiem ir tas, ka personai bija jāaprūpē bērns, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bija atzīts par invalīdu līdz 8 gadu vecumam.

[1.2] VSAA rīcībā esošie dokumenti par *V.Š.* 1982.gada */dzimšanas datums/* dzimušo meitu *M.Š.* apliecina to, ka saskaņā ar Rīgas pilsētas rehabilitācijas centra „VALEO" 1993.gada 25.marta medicīnisko slēdzienu Nr.58 *M.Š.* atzīta par invalīdi no 1993.gada 25.marta, t.i., 11 gadu vecumā. Arī Rīgas pilsētas 7.Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas 2002.gada 19.marta invaliditātes izziņa BB Nr./*numurs*/ un Psihiatriskās palīdzības dienesta vadītājas 2010.gada 17.maija vēstules Nr.01-13/9577 kopija neapliecina to, ka *V.Š.* meita normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bija atzīta par invalīdi līdz 8 gadu vecumam.

[1.3] Tā kā pieteicējas meita *M.Š.* normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav atzīta par invalīdi līdz 8 gadu vecumam, tad VSAA nav pamata piešķirt viņai vecuma pensiju saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu.

[2] 2010.gada 17.augustā pēc pieteicējas pieteikuma Administratīvajā rajona tiesā ierosināta administratīvā lieta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot *V.Š.* vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[2.1] 1982.gada */dzimšanas datums/* pieteicējai piedzima meita *M.Š.* (turpmāk arī – meita). Meita piedzima ar patoloģiju - oligofrēniju. VSAA pieteicēja iesniedza 1993.gada 25.marta medicīnisko slēdzienu Nr.58 par to, ka *M.Š.* ir bērns invalīds kopš bērnības. Medicīniskais slēdziens atbilst tobrīd spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, un pat slēdziena apakšvirsraksts norāda to, ka tādu izdod tikai bērnam invalīdam no bērnības. Medicīniskais slēdziens ir izdots kā pamatojums tiesībām saņemt pabalstu bērniem - invalīdiem kopš bērnības. Līdz ar to arī valsts tobrīd atzina, ka meita ir invalīds no bērnības un invaliditātes grupas piešķiršana bija tikai sekundārs lēmums.

[2.2] Rīgas pilsētas 7.veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija 2002.gada 19.marta invaliditātes izziņā BB Nr./*numurs*/ arī ir norādījusi, ka invaliditātes cēlonis meitai ir invaliditāte no bērnības. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa 2003.gada 29.augusta spriedumā lietā Nr.C29221003 ir norādījusi, ka *M.Š.* sastāv BOVSIA „Psihiatrijas centrs" uzskaitē no 1986.gada ar diagnozi vidēji smaga garīgā atpalicība. Ja atbildētājai šķistu medicīniskais atzinums nepietiekošs, tā varēja izprasīt papildus dokumentus no BOVSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" par pilnu slimības vēsturi pieteicējas meitai, jo šis centrs pēc ģimenes ārsta *I.Č.* pieprasījuma atbildi pēc būtības nesniedza, ko arī VSAA norādīju.

[2.3] Oligofrēnija ir galvas smadzeņu vai visa organisma attīstības atpalicība, kura var būt gan piedzimta, gan radusies agrīnā bērnībā (līdz 3 gadu vecumam) *(Populārā medicīnas enciklopēdija, 1984.gads)*. Ārstu slēdziens, ka meita slimo ar oligofrēniju, pierāda faktu, ka viņa ir invalīds kopš bērnības, t.i., līdz 8 gadu vecumam.

[3] Savā paskaidrojumā atbildētāja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot, ka 1993.gada 25.martā pieteicējas meita ir atzīta par invalīdu no bērnības, t.i., 11 gadu vecumā, nevis laikā līdz 8 gadu sasniegšanai. Invaliditāte no bērnības nesniedz pietiekamu informāciju par to, kāda vecuma invaliditāte ir iegūta. Šāds cēlonis var būt norādīts arī tad, ja invaliditāte būs iegūta jau pirmajā dzīves gadā, gan arī tad, ja tā radusies tikai 10 gadu vecumā.

VSAA neapšauba, ka pieteicējas meitas slimība — oligofrēnija, ir smaga, bet, izdodot administratīvo aktu, VSAA ir jāievēro Administratīvā procesa likuma 7.punktā noteiktais, ka iestādes rīcībai ir jāatbilst tiesību normām un jādarbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros, t.i., personai ir tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem (57 gadu vecumā) tikai tad, ja ir pierādīts, ka personas bērns ir atzīts par invalīdu līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments ir atzinis, ka atsevišķos gadījumos ir pieļaujams pieteikums, kas apvieno gan pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, gan konstatēšanas pieteikumu, jo tādējādi veicināta privātpersonu tiesību aizsardzība un efektivizēts administratīvais process. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 3.punktam var iesniegt pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesiska attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar šā panta l. un 2.punktā minēto pieteikumu. Tā kā konkrētajā gadījumā lietā nozīmīgu faktu noskaidrošanai ir nepieciešamas speciālas zināšanas, tad jāpieaicina Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju atzinuma sniegšanai, lai tiesa, atbilstoši tām tiesību normām, kas bija spēkā līdz brīdim, kad pieteicējas meita sasniedza astoņu gadu vecumu, varētu konstatēt juridisko faktu, ka pieteicējas meita (ar noteikto diagnozi) laikā līdz 8 gadu vecumam ir atzīstama par invalīdu, kas būtu par tiesisku pamatu pieteicējai piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[4] Pieteicēja 2012.gada 6.februārī tiesas sēdēs pieteikumu uzturēja, minot pieteikumā norādītos argumentus, papildus paskaidrojot, ka viņai dzima meita ar ģenētisku saslimšanu. Meita līdz 3 gadu vecuma nestaigāja, tikai 4 gadu vecumā viņa sāka runāt. Pieteicēja sākumā iekārtoja meitu parastajā dārziņā, bet tad viņai pateica, ka meitai ir garīga atpalicība un viņu 4 gadu vecumā nozīmēja uz specializēto bērnudārzu. Vēlāk no 10 gadu vecuma meita tika vesta uz specializēto skolu bērniem ar garīgiem traucējumiem. No 1986.gada pieteicējas meita atrodas Psihiatrijas centra uzskaitē.

Atbildētājas pārstāve 2012.gada 6.februārī tiesas sēdē pieteikumu neatzina, minot Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītos argumentus. Vienlaicīgi pārstāve

norādīja, ka gadījumā, ja tiesa, izvērtējot pieteicējas meitas medicīnisko dokumentāciju, atbilstoši tām tiesību normām, kas bija spēkā brīdī, kad bērns sasniedza 8 gadu vecumu, atzīs, ka pieteicējas meita ir atzīstama par invalīdi līdz 8 gadu vecumam, tad iestādei būs tiesisks pamats šo pensiju pieteicējai piešķirt.

[5] Uz tiesas sēdi 2012.gada 9.februārī pieteicēja un atbildētājas pārstāve nebija ieradušās. Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībniekiem par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots pienācīgā kārtā, tādēļ, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 214.panta pirmo daļu, tiesa atzīst par iespējamu pieteikumu izskatīt bez pieteicējas un atbildētājas klātbūtnes, ņemot vērā to, ka procesa dalībnieki savus paskaidrojumus lietā ir jau snieguši iepriekšējā tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus to kopsakarībā ar administratīvā procesa dalībnieku argumentiem un paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Izskatāmā lieta ierosināta par pienākuma uzlikšanu VSAA izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Turklāt, izvērtējot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa nav saistīta ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Proti, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet, kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. *(sal. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā SKA-118/2007 10.punktu).*

Ievērojot iepriekš minēto, tiesai konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta, ar kuru nolemtu viņai piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem no 2010.gada 16.februāra kā personai, kura ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu, izdošanai.

[8] Likuma „Par valsts pensijām" 11.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz vecuma pensiju ir sievietēm un vīriešiem, kuri sasnieguši 62 gadu vecumu un kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 10 gadiem. Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kuras aprūpējušas līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šādu tiesību nav personām, kurām atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.

No minētā tiesiskā regulējuma izriet četri nosacījumi, kuriem pastāvot personai ir tiesības iegūt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem (tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms 62 gadu vecuma sasniegšanas), proti:

1) persona sasniegusi 57 gadu vecumu;

2) personas apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem;

3) persona ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu;

4) šādas tiesības neiegūst persona, kurai atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.

[9] Lietā nav strīda par pirmo, otro un ceturto nosacījumu, konkrēti par to, ka pieteicēja ir sasniegusi 57 gadu vecumu, viņas apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem, kā arī par to, ka viņai nav atņemtas bērna aprūpes vai aizgādības tiesības.

Lietā strīds ir par to, vai pieteicējas gadījumā izpildās trešais nosacījums – persona ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu.

[10] No izskatāmās lietas materiāliem ir konstatējams, ka pieteicēja aprūpējusi 1982.gada */dzimšanas datums/* dzimušo meitu *M.Š.*, kura saskaņā ar Rīgas pilsētas rehabilitācijas centra „VALEO" 1993.gada 25.marta medicīnisko slēdzienu Nr.58 ir atzīta par invalīdu no bērnības, proti, atzīta par invalīdu 11 gadu vecumā ar diagnozi oligofrēnija, smaga debilitātes pakāpe *(lietas 13.lapa).* Arī Rīgas pilsētas 7.Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas 2002.gada 19.marta invaliditātes izziņa BB Nr*./numurs/ (lietas 11.-12.lapa)* un Psihiatriskās palīdzības dienesta vadītājas 2010.gada 17.maija vēstules Nr.01-13/9577 *(lietas 14.lapa)* kopija neapliecina to, ka *V.Š.* meita normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bija atzīta par invalīdi līdz 8 gadu vecumam.

Līdz ar to tiesa secina, ka atbildētāja pamatoti uzskatījusi, ka nav pierādīts tas, ka pieteicējas meita bija atzīstama par invalīdu jau līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai.

[11] Tiesa konstatē, ka likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa kā priekšnoteikumu pensijas piešķiršanai izvirza to, lai persona būtu aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu. Ne šajā likumā, ne arī kādā citā normatīvā aktā nav noteikts, kā konstatēt to, ka persona aprūpējusi bērnu invalīdu. Tiesas ieskatā nav pamata šo normu interpretēt formāli un uzskatīt, ka tiesības uz pensiju, pamatojoties uz šo normu, ir tikai tām personām, kuras aprūpējušas līdz astoņu gadu vecumam bērnu, kurš par invalīdu ar kompetentas institūcijas atzinumu atzīts jau līdz astoņu gadu vecumam. Tiesas ieskatā ar šo normu tiek atzīts, ka rūpēties par bērnu invalīdu ir daudz grūtāk nekā par bērnu, kurš nav invalīds. Līdz ar to normas mērķis ir paredzēt atvieglotus noteikumus personām, kuras faktiski aprūpējušas bērnu invalīdu. Par to liecina arī tas, ka likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa nedod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem personai, kuras bērns bijis invalīds, bet kurai atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības, tātad personai, kas faktiski nav rūpējusies par bērnu invalīdu. Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajai daļai ir atzīstams, ka persona ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu arī tad, ja invaliditāte oficiāli noteikta vēlāk, taču ir iespējams konstatēt, ka jau līdz astoņu gadu vecumam bērnam ir bijis tāds fizisko vai psihisko spēju ierobežojums, kas varēja būt par pamatu invaliditātes noteikšanai.

[12] Pieteicēja paskaidro, ka viņai dzima meita ar ģenētisku saslimšanu - oligofrēniju. Meitai jau no 1986.gada atrodas BOVSIA „Psihiatrijas centrs" uzskaitē ar diagnozi vidēji smaga garīgā atpalicība un 4 gadu vecumā tika nozīmēta uz specializēto bērnudārzu, bet vēlāk no 10 gadu vecuma tika vesta uz specializēto skolu bērniem ar garīgiem traucējumiem.

Tādējādi secināms, ka pieteicējas ieskatā meita jau līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai faktiski bija atzīstama par invalīdu ar diagnozi oligofrēnija.

[13] Administratīvā procesa likuma 184.panta 3.punkts noteic, ka privātpersona var iesniegt administratīvajā tiesā pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu (turpmāk – konstatēšanas pieteikums), ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar šā panta 1. un 2.punktā minēto pieteikumu, proti, ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, atcelšanu, spēkā esamību vai atzīšanu par prettiesisku vai ar pieteikumu par iestādes faktisko rīcību.

Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, konstatēšanas pieteikums ir pieļaujams ne tikai tad, ja ir jākonstatē noteiktu publiski tiesisku attiecību pastāvēšana kopumā vai pastāvēšana ar citu saturu, nekā uzskata kāds no administratīvā procesa dalībniekiem, bet izņēmuma kārtā var tikt konstatēta arī kāda tiesisko attiecību elementa pastāvēšana, piemēram, no tiesiskajām attiecībām izrietoša noteikta tiesība vai pienākums, ja administratīvā procesa dalībnieku starpā par to pastāv strīds. Būtībā konstatēšanas pieteikums administratīvajā procesā ir līdzīgs pieteikumam par juridiska fakta konstatēšanu civilprocesā. Turklāt atsevišķos gadījumos ir pieļaujams apvienot pieteikumu par administratīvā akta izdošanu un konstatēšanas pieteikumu, jo tādējādi tiek veicināta privātpersonu tiesību aizsardzība un efektivizēts administratīvais process (*skatīt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 15.marta sprieduma lietā SKA-172/2007 14.-15.punktu).*

Pie šādiem apstākļiem secināms, ka tiesa ir tiesīga ar spriedumu konstatēt, vai pieteicējas meita jau līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai faktiski bija atzīstama par invalīdu.

[14] Pieteicējas meita ir dzimusi 1982.gada */dzimšanas datums/*. Tātad astoņu gadu vecumu viņa sasniedza 1990.gada */dzimšanas datums/*.

No meitas slimības vēstures izrakstiem *(lietas 44.-53.lapa)* konstatējams, ka no 3 gadu un 6 mēnešu vecuma (1985.gada 19.augustā) pieteicējas meitai konstatēti psihomotorās attīstības traucējumi. Meitene tika nosūtīta pie psihoneirologa. No 1986.gada *M.Š.* sastāv BOVSIA „Psihiatrijas centrs" uzskaitē ar diagnozi vidēji smaga garīgā atpalicība *(Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa 2003.gada 29.augusta spriedumā lietā Nr.C29221003)*. Līdz 1990.gada 1.septembrim meita apmeklēja specializēto bērnudārzu Nr.153 ar diagnozi iedzimtā debilitāte ar nenoskaidrotu etioloģiju *(lietas 43.lapa).* 1989.gada aprīlī meita ar diagnozi oligofrēnija II stadijā nosūtīta uz medicīniskās ģenētikas apsekošanu *(lietas 47.48.lapa).* 1990.gada 10.augustā medicīniski ģenētiskajā konsultācijā meitai uzstādīta diagnoze iedzimtā oligofrēnija ar garīgo atpalicību *(lietas 53.-54.lapa).* Atbilstoši medicīnas enciklopēdijai oligofrēnija ir slimību grupa, ko vieno kopīga pazīme — galvas smadzeņu (dažreiz visa organisma) attīstības atpalicība, kura var būt gan piedzimta, gan radusies agrīnā bērnībā (līdz 3 g. vecumam).

No minētajiem lietas materiāliem izriet, ka pieteicējas meitai starp 3.- 4.gadiem jau konstatēti psihomotorās attīstības traucējumi un garīgā atpalicība. Minētā iemesla dēļ bērns ir apmeklējis specializēto bērnudārzu bērniem ar psihiskās attīstības aizturi. Pēc bērnudārza meita ir mācījusies 2.speciālajā skolā internātā. No medicīniskajā kartē veiktajiem ierakstiem redzams, ka bērns ir pastāvīgā ārstu uzraudzībā un Psihiatrijas centra uzskaitē. Astoņu gadu vecumā uzstādītā diagnoze oligofrēnija ar garīgo atpalicību ir atzīta par iedzimtu slimību. No minētā tiesa secina, ka lietā esošie pierādījumi ļauj izdarīt secinājumu, *M.Š.* līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai ir bijuši psihiskās attīstības traucējumi t.i., oligofrēnija ar smagu debilitātes pakāpi, kas ir invaliditātes cēlonis.

Ar Rīgas pilsētas rehabilitācijas centra „VALEO" 1993.gada 25.marta medicīnisko slēdzienu Nr.58 pieteicējas meita ir atzīta par invalīdu no bērnības ar diagnozi oligofrēnija, smaga debilitātes pakāpe. Minētais dokuments, skatot to kopsakarā ar citiem lietas materiāliem, apstiprina tiesas izdarīto secinājumu, tādejādi ir pamats tiesai nodibināt juridisko faktu (par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu) un atzīt, ka *V.Š.* meita *M.Š.* līdz astoņu gadu vecumam ir kļuvusi par invalīdu.

[15] Civillikuma 223.pants noteic, ka tēvs un māte uz aizgādības tiesību pamata ir sava nepilngadīgā bērna dabiskie aizbildņi. Tiesa ir nonākusi pie secinājuma, ka *M.Š.* līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai ir bijuši psihiskās attīstības traucējumi t.i., oligofrēnija ar smagu debilitātes pakāpi un viņa ir bijusi invalīds. Tātad izrietoši *V.Š.* kā nepilngadīgās *M.Š.* dabiskais aizgādnis ir aprūpējusi savu meitu *M.Š.* līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai.

[16] VSAA Lēmumā norādīja, ka pieteicēja iestādei nav iesniegusi medicīnisku atzinumu par to, ka viņas meita atzīta par invalīdu līdz astoņu gadu vecumam, tāpēc VSAA nav izdevusi pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu.

Tiesa uzskata, ka Administratīvā procesa likumā iekļautās normas nodrošina efektīvu procesu un piešķir iestādei pietiekamu rīcības brīvību, lai veicinātu privātpersonu tiesību aizsardzību.

Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmā daļa paredz, ka pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu. Minētā panta otrā daļa paredz, ka iegūstot informāciju, iestāde var izmantot visas tiesiskās metodes, arī iegūt informāciju no administratīvā procesa dalībniekiem, citām institūcijām, kā arī ar liecinieku, ekspertu, apskates, dokumentu un cita veida pierādījumu palīdzību. Ja iestādei nepieciešamā informācija ir nevis administratīvā procesa dalībnieku, bet gan citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no administratīvā procesa dalībniekiem. Turklāt Administratīvā procesa likuma 53.pants paredz sadarbību institūciju starpā, kur institūcijas viena otrai sniedz palīdzību jautājuma noskaidrošanā.

Tiesa konstatē, ka saskaņā ar Invaliditātes likumu un Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumiem Nr.1209 „Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību" lēmumu par invaliditātes noteikšanu pieņem Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas amatpersona (7.2.punkts).

Tātad, ja VSAA lēmuma pieņemšanai trūka ziņas par pieteicējas meitas invaliditātes faktu līdz astoņu gadu vecumam, tad bija iespēja lūgt Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai kā ekspertam atzinumu lietā. Tiesas ieskatā minētais atzinums būtu pietiekams, lai nodrošinātu privātpersonai piešķirtās tiesības uz vecuma pensijas iegūšanu ar atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura aprūpējusi bērnu invalīdu. Tāpēc, tiesa uzskata, ka iestāde nav izmantojusi tai ar normatīvo aktu piešķirto rīcības brīvību un nav pienācīgi nodrošinājusi personas tiesību aizsardzību.

[17] Tā kā tiesa šā sprieduma 14.punktā ir konstatējusi, ka *M.Š.* līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai ir bijuši psihiskās attīstības traucējumi un viņa ir bijusi invalīds, tad pieteicējas gadījumā ir izpildīts tiesību normā noteiktais kritērijs - persona ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu. Tiesa ir arī nonākusi pie secinājuma, ka iestādei bija iespēja iegūt informāciju, kas apliecinātu pieteicējas meitas invaliditātes faktu līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai. Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka VSAA 2010.gada 12.jūlija lēmums Nr.11/NA/8879 ir

prettiesisks, un ir uzliekams pienākums VSAA izdot *V.Š.* labvēlīgu administratīvo aktu – piešķirt no 2010.gada 16.februāra vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura aprūpējusi bērnu invalīdu.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tātad atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējai tās samaksāto valsts nodevu Ls 20 apmērā par pieteikuma iesniegšanu tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

Apmierināt *V.Š.* pieteikumu.

Atzīt, ka *V.Š.* meita *M.Š.* līdz astoņu gadu vecumam ir kļuvusi par invalīdu.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai *V.Š.* piešķirt no 2010.gada 16.februāra vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura aprūpējusi bērnu invalīdu.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu *V.Š.* samaksāto valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) L.Andersone

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese L.Andersone
Rīgā, 2012.gada 1.martā.